

ІСТОРІЯ МЕДИЧНОЇ НАУКИ

DOI: 10.32345/USMYJ.1.2021.5-12

ЮРІЙ ВОРОНИЙ – СЛАВЕТНИЙ ВИПУСКНИК КИЇВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ

Дмитро Дубенко

Кафедра хірургії з курсом невідкладної та судинної хірургії Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

Анотація

У роботі висвітлені історичні аспекти біографії випускника Київської державної медичної академії 1921 року – Юрія Юрійовича Вороного. На основі архівних документів зображена хронологія його роботи в Київському медичному інституті на початку 20-х років минулого століття. Описані окремі факти щодо роботи Юрія Вороного у факультетській хірургічній клініці Київського медичного інституту, його переїзду до Харкова. В роботі представлені біографічні факти про одного з вчителів Юрія Вороного - професора Євгена Черняхівського та його експериментальні роботи з судинної хірургії та трансплантації органів.

Ключові слова: Юрій Вороний, НМУ ім. О.О. Богомольця, Євген Черняхівський, трансплантація нирки

Подія, що змінила світ

31 березня 1933 року в одну лікарень Харкова була доставлена 26-річна жінка, яка навмисне випила 4 грами розчину ртуті з метою суїциду через сімейні негаразди. У жінки невпинно прогресувала ниркова недостатність, що досягла ануричної фази, і 3 квітня молодий талановитий хірург Юрій Вороний вирішив здійснити пересадку нирки від 60-річного чоловіка, який напередодні помер в лікарні від тяжкої черепно-мозкової травми. Визначено, що група крові чоловіка була В (III), у жінки – 0 (I). На основі уявлень про «універсальність» 0 (I) групи крові та відсутності донора з відповідною групою, вирішено здійснити оперативне втручання. Технічно операція мала наступний вигляд (наводиться уривок зі статті Юрія Вороного, мовою оригіналу): *«На правом бедре больной. в средней его трети, на передне-медиальной поверхности, соответственно ходу сосудов под местной (раствором новокаина) анестезией очерчено два языкообразных кожно-фасциальных лоскута с основанием друг против друга. Лоскуты*

длиной 8 см, а шириной — 5. Далее, выделены артерия и вена бедра значительно ниже отхождения глубокой на почечную артерию и вены (две), а также на мочеточник; рассекали эти части между лигатур, выделили почку вместе с капсулой и перенесли в операционную рану больной. Промывания рингерлоком, а тем более физиологическим раствором мы не делали, основываясь на наших многочисленных экспериментах, а лишь брали орган, сохраняя анаэробность в полости сосудов. Далее на 14 см выше от лигатур, лежащих на сосудах трансплантата, мы наложили временные сосудистые зажимы; часть сосудов с лигатурами отсекли, открыв таким образом зияющие просветы сосудов на новом месте. Артерия и вена бедра после наложения временных зажимов на центральные концы и глубокой лигатуры на периферические — рассечена в ране. После этого приступлено к сшиванию почечных и бедренных артерий и вен. Мочеточник выведен в щель кожи бедра и слегка прохвачен 2 тонкими швами. Сразу после возобновления кровообращения по окончании

шва сосудов появилось капиллярное кровотечение из наружной поверхности мочеточника, капсулы почки и других надорванных мест, что говорило о хорошем кровоснабжении. Тут же на операционном столе видно было слегка заметную перистальтику мочеточника и выделение редких капель мочи. Явления эти к концу операции угасли, несмотря на совершенно ясную пульсацию почечных сосудов, но это обстоятельство нас не огорчило, так как такую паузу функции почки после пересадки мы всегда наблюдали в опытах на собаках. Длилась эта пауза у собак от нескольких часов до целых суток, после чего уже начиналась правильная секреция мочи. Пауза видно зависит от рефлекса на пересадку. Ложе для почки приготовлено в мягких тканях с полным укрытием тела ее заранее приготовленными кожными лоскутами. Узловатые швы на кожу; две полоски резины в углы раны» (Voronov, YU. YU., 1934).

Після закінчення оперативного втручання стан пацієнтки розцінений як задовільний. На наступний день (4 квітня) визначена позитивна динаміка стосовно ниркової недостатності та загального стану хворої. Зі сторони післяопераційної рани патологічних ознак не виявлено, із сечовідної нориці трансплантованої нирки встановлене виділення незначної кількості прозорої сечі. Сечовиділення із власних нирок не спостерігалось. Стан нижньої кінцівки розцінений як задовільний (техніка операції передбачала перев'язку стегнових судин нижче місця відходження глибоких артерії і вени стегна). В цей же час, хворій здійснено кровопускання в обсязі 700 мл та переливання 400 мл одногрупної цільної крові (ця процедура здійснена з метою зниження концентрації ртуті в крові хворої). Через деякий час у хворій з'явилися судоми, відновилось блювання, з сечовідної нориці почала виділятися сеча з домішками крові.

На наступну добу (5 квітня) – стан хворої вкрай тяжкий, контакту не доступна. Протягом доби – клінічна смерть. Наводимо уривок зі статті Юрія Вороного (мовою оригіналу): «Больной значительно хуже, временами бессознательное состояние. Моча из собственных почек не выделяется, Из мочеточника

трансплантированной почки идут капли кровавой, лаковой мочи. Вставив мочеточниковый катетр удалось собрать за час 4—5 куб. сантиметра. При исследовании оказалось: моча лаковая, вишнево-красного цвета. Реакцию лакмусом определить трудно — скорее нейтральной реакции. Белка большое количество, сахара нет. Под микроскопом: белые тельца — 2—3 в поле зрения. Красные тельца мало измененные монетными столбиками и отдельные выщелаченные; эпителий почек — жир но перерожденный, пластами. Эпителий лоханок отдельно и отслойками, эпителиальные и гиалиновые цилиндры 3-5 в препарате; изредка кристаллы нейтральной фосфорно-кислой извести. При количественном определении мочевины в этой моче обнаружена концентрация ее = 1,8 грамм на литр (проф. Лейбфрейд). к 9 часам вечера прекратилось выделение мочи из трансплантата. В 9 часов 40 минут по полудни больная скончалась. прожив после операции несколько более 48 часов. На аутопсии — значительные дегенеративные изменения в паренхиматозных органах, особенно почках, печени и селезенки; воспалительные изменения в слизистой желудка и кишечника, но без больших некротических участков; мышца сердца нес колько изменена, серовато-мясисто-го цвета, клапаны без изменений. В полости сердца жидкая кровь, почти без примеси сгустков. Осмотр мест операции: лоскуты кожи над трансплантатом без особых изменений, Ложе для почки в мягких тканях ясно очерчено; почка фибринозно спаяна с ложем; скопления гноя не видно, — лишь у полюсов почки следы гематомы. Почка увеличена в объеме, вишнево-красного цвета на разрезе; контуры пирамидок видны: в лоханке кровянистая масса, выдавливающаяся из мочеточника. Сосуды почки на месте швов проходимы» (Voronov, YU. YU., 1934).

Попри те, що пацієнтка прожила лише близько 48 годин після операції – ця подія стала визначною для розвитку світової трансплантології та хірургії. Хірургічна та наукова ідея цього оперативного втручання випередила свій час на декілька десятиліть. Георг Снел, Жан Досе та Барух Банасераф за свої незалежні

дослідження щодо принципів гістосумісності отримали Нобелівську премію тільки у 1980 році (дослідження проводились із середини 50-х років XX століття) (Nobelförsamlingen Karolinska institutet the Nobel assembly at the Karolinska institute, 1980). Юрій Вороний мав у своєму арсеналі лише примітивне тогочасне хірургічне обладнання. У своїй статті він пише (мовою оригіналу): *«Техника шивання сосудов проведена в основном по способу Карреля, но с некоторыми изменениями, разработанными мною при экспериментальных операциях. Были применены вместо пинцетов стерильные кусочки пробок, а также дублированные иголки, что подробно описано в наших предыдущих работах»* (Voronoy, YU. YU., 1934). Можна зробити висновок, що хірург Вороний прекрасно володів технікою судинного шва вже у 30-ті роки. На основі власних експериментальних досліджень він модифікував класичний судинний шов за Карелем і використовував саморобний шовний матеріал із двома голками, що сьогодні є «золотим стандартом» при виконанні оперативних втручань на судинах. Юрій Вороний опублікував статтю про цей клінічний випадок у 1934 році в італійському хірургічному журналі «Minerva Chirurgica» та в збірнику «Труды Всеукраинского института неотложной хирургии и переливания крови». Таким чином, видатний український хірург засвідчив свій пріоритет у першій в світовій історії трансплантації цілого органу та першій трансплантації кадаверної нирки. Сьогодні вважається, що автором першої в світі успішної трансплантації нирки є Джозеф Мюрей, який здійснив свою операцію у 1954 році в США. Проте операції Мюрея вже базувались на певних відкриттях з тканинної імунології.

Варто зазначити, що й досі триває дискусія щодо міста, де була виконана операція Юрієм Вороним. На сьогодні, існують два основних варіанти: Харків та Херсон. Чіткої відповіді, підтвердженої документально, наразі не існує, проте, більшість дослідників схилиються до версії, що операція була виконана в Харкові. Але до моменту виконання цього оперативного втручання хірург Юрій Вороний вже встиг пройти непростий життєвий шлях.

Славетна сім'я

Юрій Юрійович Вороний (при народженні – Георгій Георгійович) народився у 1895 році в селі Журавка на Чернігівщині. Його батько – Георгій Вороний був всесвітньо відомим математиком, професором Варшавського університету, член-кореспондентом Російської академії наук. Наукові роботи Георгія Вороного і сьогодні продовжують бути високоцитованими серед математиків та представників суміжних наук. Дід Юрія Вороного – Феодосій Вороний закінчив історико-філологічний факультет університету св. Володимира в Києві. Він працював вчителем, був відомим громадськими діячем, мав знайомство із яскравими представниками тогочасної української інтелігенції – Михайлом Драгомановим, Оленою Пчілкою, Григорієм Галаганом. Рідний брат Юрія Вороного – Олександр також був хірургом. Він працював головним лікарем Центральної яготинської лікарні, мав прогресивні наукові роботи з онкології, які базувались на теорії вірогідності та інших математичних підходах (Georgiy Voronoy i yego rodine okruzheniya. Skvoz' ternii - v vechnost'. Vosstanovim imena - vosstanovim Ukrainy, 2012).

Юрій Вороний отримав середню освіту у гімназії міста Прилуки. У 1913 році він вступає до Київського університету ім. святого Володимира на медичний факультет, але його навчання перервала Перша світова війна. Під час війни, Вороний в якості добровольця бере участь в роботі одного з перев'язувальних загонів Південно-західного обласного земського комітету допомоги хворим і пораненим воїнам. В 1917 році добровільно вступає до лав армії новоствореної Української народної республіки. 29 січня 1918 він бере участь бою під Крутами у складі Помічного студентського куреня січових стрільців, який сформовано зі студентів Київського університету св. Володимира та Українського народного університету (Dzeman, M., 2013). У бою Юрій Вороний отримав поранення, але, на щастя, вижив. У вирі тогочасних революційних подій Юрій Вороний знайомиться із членом Української

центральної ради Вірою Нечаївською, яка в майбутньому стане його дружиною.

Продовжив своє навчання медицині Юрій Вороний вже у Київському інституті охорони здоров'я. Цей навчальний заклад було створено згідно з розпорядженням «Приказ № 55 Отдела Высшей школы Киевского Губнаробраза» від 19 березня 1920 року. Відповідно наказу: «Медичні факультети університетів (Св. Володимира та Українського державного) і Жіночий Медичний Інститут утворюють медичний факультет Інституту Охорони Здоров'я. До його складу приєднуються як факультети дворічні - фармацевтичні курси та Одонтологічний інститут. Тимчасово Інститут Охорони Здоров'я відкривається у складі трьох факультетів» (Yavorovsky, O., Tsekhmister, Ya. et al., 2015) У 1921 році Київський інститут охорони здоров'я реорганізовано в Київську державну медичну академію. В цьому році успішно закінчує своє навчання Юрій Вороний. В 1921 році була започаткована практика залишати найкращих випускників для подальшого навчання в аспірантурі при кафедрі. Сьогодні, у Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця існує схожа практика з позиціями старших лаборантів. Так серед архівних документів того часу «Протоколи засідання ради медичного факультету Київської державної медичної академії за 1921 рік» можна знайти наступну інформацію: «Згідно з пропозицією Губздраву залишити 22 людини з поточного випуску. Для вибору розділити кандидатів за групами (за напрямком). Для розгляду кожної групи доручити Президіуму призначити по три представники, які зобов'язані через 2 тижні представити відгуки про роботи, а якщо виникне потреба, то і про конкурсантів». Наступний протокол від 13.01.1921: «Відношення голови Факультетської ради проф. Тітова про розподіл професорських стипендіатів по катедрам в кількості 21 осіб. Серед них №7 - Вороний Г.Г. – факультетська хірургічна клініка професора Волковича». В протоколі від 02.02.2021 зазначено: «Після прочитання рецензій визнати задовільними роботи наступних кандидатів: се-

ред них прізвище «Вороний». В протоколі від 23.02.2021 року «Слухали: про обрання 22-х стипендіатів. Вирішили: обрати стипендіатами 20 чоловік (серед них прізвище «Вороний»)».

Таким чином Юрій Вороний потрапив до факультетської хірургічної клініки Київського медичного інституту (саме таку назву отримав навчальний заклад після чергової реорганізації у 1922 році). Першим його керівником став професор Микола Волкович, проте невдовзі кафедру очолив професор Євген Черняхівський, який і став першим вчителем Юрія Вороного та познайомив його з питаннями судинної хірургії та експериментальної трансплантології. Оцінити стан факультетської хірургічної клініки після революційних подій 1917-1921 років можна при ознайомленні із документом «Звіт кафедр і клінік інституту за 1922-1923 роки»: «При факультетській хірургічній клініці є лабораторія з музеєм, але з огляду на несприятливі матеріальні умови (відсутність палива, брак реактивів і приладдя), лабораторія та музей не працювали. Постачання різного медичного майна було дуже поганим. Медичний інвентар перебуває в такому стані, що вимагають значного ремонту та поновлення. Саме помешкання клініки з операційною кімнатою конче вимагають капітального ремонту. Клініка минулої зими не функціонувала через брак палива (в операційній залі і перев'язочних кімнатах середня температура складала 2 градуси. (...) При кафедрі відбуваються наукові збори співробітників клініки, на яких обговорюються всі цікаві та складні випадки, котрі є в клініці. Збори відбуваються щотижня» (Dubenko D., 2020). Проте, протягом 1923-1924 років, роботу клініки було відновлено. Під керівництвом Євгена Черняхівського на кафедрі здійснювалась не тільки лікувальна робота, але й продовжувались експериментальні дослідження щодо трансплантації органів. Саме наукові ідеї професора Черняхівського захопили Юрія Вороного і зумовили його подальшу наукову та практичну діяльність в цьому напрямі.

Євген Черняхівський

Євген Черняхівський після закінчення медичного факультету у 1902 році працював хірургом в Олександрівській лікарні. Він автор першого в Російській імперії повідомлення в науковому журналі про успішне зашиття рани серця при ножовому пораненні. В Олександрівській лікарні він працював під керівництвом професора Миколи Волковича, який у 1908 році заснував Київське товариство хірургів. Євген Черняхівський став першим секретарем товариства. Окрім лікувальної роботи, проводив наукові дослідження присвячені питанням трансплантації. На засіданні фізико-медичного товариства при Університеті св. Володимира 23 травня 1913 р. він доповів про результати досліджень із трансплантації нирки в експерименті на собаках із застосуванням розробленого ним судинного шва. Під час революційних подій 1917-1921 років професор Черняхівський займав активну політичну проукраїнську позицію. Разом із братом Александром він брав участь у створенні медичного факультету Українського народного університету - першого вищого навчального закладу із українською мовою викладання. У 1918 році обіймав посаду головного лікаря Олександрівської лікарні. У 1920 став першим ректором новоствореного Київського інституту охорони здоров'я. В 1922 році очолив факультетську хірургічну клініку, де активно впроваджував в практику судинну хірургію та продовжував займатись питаннями експериментальної трансплантації (Dubenko, D., 2018). В архівній особовій справі професора Черняхівського є запис про здійснені доповіді та наукові публікації, серед яких, поміж інших, наявні:

- «До питання про операцію Wieting з демонстрацією препаратів вшивання стегової артерії в стегову вену» 1916 рік. Доповідь на Київському хірургічному товаристві;
- «До питання про судинний шов при операціях на аневризмах» 1913 рік;
- «Сучасний стан хірургії кровоносних судин» 1915 рік;
- «Матеріали до поранення кров'яних судин» 1919 рік;
- «Біологічне коріння хірургії та доісторична хірургія» 1923 рік. Доповідь на Київському хірургічному товаристві».

Українізація, справа «СВУ», переїзд до Харкова

У 1925 році Юрія Вороного призначено асистентом факультетської хірургічної клініки Київського медичного інституту, але вже в 1926 році він несподівано переїхав до Харкова під керівництвом професора Володимира Шамова на посаду асистента науково-дослідної кафедри факультетської хірургії Харківського медичного інституту. Така різка зміна у кар'єрі Юрія Вороного видається дивною, зважаючи на той факт, що у середині 20-х років минулого століття київська факультетська хірургічна клініка стала найпотужнішим хірургічним закладом Києва, в ній працювали професори Черняхівський, Волкович та Гедройц. Дещо допомогли із розумінням цієї ситуації розсекречені архіви КДБ СРСР. З матеріалів допиту професора Олександра Черняхівського (брата Євгена Черняхівського) стає відомо:

«Для поширення свого впливу, тоді ще неорганізованої групи, ми використовували своє знайомство з харківською професурою, яка стояла на ґрунті визнання потреб української культури, при цьому ми їх не знайомили із своїм політичним світоглядом і в цей час посилали молодих лікарів до Харківського медінституту: між ними я пам'ятаю Вороного. Проте, мушу зазначити, що політичного світогляду його я не знаю і з ним про це ніколи не говорив... Таким чином вже і тоді ми стали нелегальною політичною організацією, що об'єднує в собі елементи ворожі до Радвлади і утворює кадри, що могли бути шкідливими їй в момент якого-небудь ослаблення Радвлади...Пери за все про себе: я до цього часу визнавав ідеалом політичного існування самостійну Україну, для якої чисто соціалістична структура не підходить».

Цей допит є частиною справи «Спілки визволення України». Гучний процес по ній відбувався у 1929-1930 році і став початком методичного винищення української інтелігенції. Згідно з цією справою було репресовано 474 людини, зокрема лікарі та професори Київського медичного інституту. Справа «СВУ» є класичним прикладом повністю сфабрикованого та абсурдного переслідування української наукової та творчої еліти. Текст, що зазначений у матеріалах допиту був продикто-

ваний та підписаний під тиском, що підтверджується аналогічними тезисами-штампами у інших фігурантів цієї справи та реабілітацією учасників процесу у 1950-х роках. Проте, в цих матеріалах, надзвичайно цінною є інформація саме про Юрія Вороного, що частково пояснює його спонтанний переїзд до Харкова. Можна припустити, що професор Черняхівський відправив до Харкова свого найкращого учня, аби вберегти від переслідувань каральних органів, які тоді почалися в Києві. Справа «СВУ» стала апогеєм репресії щодо української професури в Київському медичному інституті, які почалися у середині 1920-х років.

Харків та Херсон

У 1931 р. за ініціативою професора Володимира Шамова в Харкові було створено Інститут гематології та переливання крові (Всеукраїнський інститут невідкладної хірургії та переливання крові). Цей заклад мав окремі представництва на території тогочасної УРСР, зокрема, у місті Херсон. З 1931 по 1936 рік Юрій Вороний працює в херсонській міській лікарні і здійснює регулярні наукові відрядження до Харкова (Lisovyy V., Pertseva Z., 2011). Цим фактом з біографії видатного хірурга і зумовлена деяка контраверсійність стосовно виконання трансплантації нирки у 1933 році. Протягом 1930-х років Юрій Вороний продовжує працювати над питаннями трансплантології та переливання крові. Окрім наукових робіт стосовно трансплантації нирки, він публікує надзвичайно цінні та цікаві роботи про трансплантацію яєчок у тварин в експерименті.

У 1934 році Юрію Вороному присуджено ступінь кандидата медичних наук «honoris causa», тобто, без захисту дисертації. Цей факт свідчить про широке визнання його наукових та практичних доробок. Символічно, що поважний науковий ступінь хірургу присуджено в його Alma mater – Київському медичному інституті.

Надзвичайно тяжким видався для Юрія Вороного період Другої світової війни. На той час він жив із сім'єю у Харкові. Деякий час він перебував на окупованій території, пізні-

ше перебував у полоні. Протягом усього воєнного періоду Юрій Вороний продовжував займатись хірургічною діяльністю. У 1941 році у 12 лікарні міста Харкова він виконав надзвичайно складну операцію – реплантацію частково відірваної (за іншими даними – повністю відірваної) правої руки молодій дівчині. У 1956 році він отримав листа від громадянки Надії Чижевської, який починається з рядків «Пишу Вашою правою рукою...». Надія Чижевська виявилась саме тією пацієнткою, якій Юрій Вороний виконав реплантацію у 1941 році (Lisovyy V., Pertseva Z., 2008). На жаль, на сьогодні не зберіглось достовірної опублікованої медичної документації стосовно цього клінічного випадку. Так, сьогодні вважається, що автором першої в світі успішної реплантації кінцівки є Рональд Малт, який виконав подібну операцію у 1964 році в місті Бостон, США. Можливо, і в цьому, пріоритет насправді належить видатному українському хірургу – Юрію Вороному.

Житомир та Київ

Після війни Юрій Вороний працював у Житомирі на посадах хірурга та уролога (Lisovyy V., Pertseva Z., 2011). Попри те, що Юрій Вороний певний час обіймав посаду головного уролога Житомирщини, його потенціал був набагато масштабніший. Але на жаль, окремі пункти з його біографії: «націоналістичне» минуле, брат, який відбуває покарання за політичною статтею, не дозволили йому максимально реалізувати свої знання та вміння. Попри не прихильність радянської влади, Юрій Вороний продовжує займатись питаннями трансплантації. Згідно з даними дослідників, до 1950 року Юрій Вороний виконав до 10 успішних пересадок нирки в житомирській лікарні (Dzeman, M., 2013). На жаль, публікації про ці клінічні випадки відсутні у міжнародних виданнях, адже, навіть трансплантації, які Вороний виконав у другій половині 1940-х років, здійснені раніше, аніж виконана Джозефом Мюреєм трансплантація у 1954 році.

У 1950 році він зміг повернутись до Києва, де працював у Інституті експериментальної біології, в підвалі якого і жив. Лише випадко-

во отримав пристойне житло, прооперувавши партійного діяча, який із вдячності клопотав про виділення хірургові квартири. До 1961 він працював у Києві, де й помер. Похований Юрій Вороний на Байковому кладовищі.

Роль держави та сталінські репресії

На жаль, протягом свого життя Юрій Вороний постійно стикався із роботою нищівної та демонічної радянської репресивної машини. Так, у 1929 році заарештовують його київського вчителя - професора Євгена Черняхівського. У 1930 році Євген Черняхівський звільнений з Київського медичного інституту без права займатись викладанням та медичною практикою (Dubenko, D., 2018). У 1937 році заарештовано іншого вчителя Вороного - директора клініки Всеукраїнського інституту невідкладної хірургії й переливання крові професора Адама Бельця. Його звинувачували у «шпіонажі на користь Польщі». У 1938 році професора Бельця розстріляно за «допущення антигуманних операцій», а в 1959 році – посмертно реабілітовано (Zubryns H., 2010). У 1938 році за видуманими звинуваченнями у «контрреволюційній діяльності» заарештовують брата Юрія Вороного - Олександра. Олександр Вороний помер за загадкових обставин під час відбування покарання у таборах (Dzeman, M., 2013).

Життя Юрія Вороного припало на надзвичайно складні часи: Перша та Другі світові війни, революційні події 1917-1921 роки, період сталінських репресій. Його надзвичайний хірургічний талант та схильність до наукової роботи поповнили скарбницю доробків світової медицини. Проте, країна, в якій він жив не змогла сповна оцінити його можливості. Сьогодні, завданням дослідників – є встановлення історичної справедливості щодо життя та роботи видатного хірурга. Так і перед його Alma Mater – Національним медичним університетом імені О.О. Богомольця стоїть вкрай важлива задача - гідного вшанування пам'яті свого славетного випускника – Юрія Юрійовича Вороного.

(У статті використано матеріали з Державного архіву м. Києва, Державного архіву Київської області, Центрального державного архіву громадських об'єднань України, Галузевого державного архіву Служби безпеки України).

ЛІТЕРАТУРА

- Dubenko D. (2018). Braty Chernyakhivs'ki: vid Syanu do Donu. Sertse i sudyny. №4.— 102—110.
- Dubenko D. (2020). Mysterious ways of kyiv surgery (part 1). University hospital Vol: Ukrainian Scientific Medical Youth Journal, No 3(117) (2020)
- Dzeman M. (2013). Ternisty sud'ba ukrainykh vrachey. pokoleniya upushchennykh vozmozhnostey: brat'ya Yuriy i Aleksandr vorone (chast' 1). Praktikuushchiy vrach № 1
- Dzeman M. (2013). Ternisty sud'ba ukrainykh vrachey. pokoleniya upushchennykh vozmozhnostey: brat'ya Yuriy i Aleksandr vorone (chast' 2). Praktikuushchiy vrach № 2 2013
- Georgiy Voronoy i yego rodine okruzheniya. Skvoz' ternii - v vechnost'. Vosstanovim imena - vosstanovim Ukrainy (2012). Sbornik materialov i publikatsiy. - Chernigov: Desna Poligraf. - 608 s.
- Lisovoy V., Pertseva Z. (2011) Yuriy Yuriyovych Voronoy – pioner vitchyznyanoyi transplantolohiyi: statti, dokumenty, fotohrafii / pid zah. red. V.M. Lisovoho. Vstupna stattiya do knyhy – Kharkiv, KHNMU
- Lisovoy V., Pertseva Z. (2008) Yuriy Yur'yevich Voronoy - pioner otechestvennoy tplantsantologiyi/«Universitates». - №3. - S. 66-71.
- Nobelförsamlingen Karolinska institutet the Nobel assembly at the Karolinska institute (1980). *Press release. Award the Nobel Prize in Physiology or Medicine for 1980.*
- Voronoy YU. YU. (1934). K voprosu o blokade retikuloendotelial'nogo apparata u cheloveka pri Nekotorykh formakh otravleniya sulemoy i v svobodnoy peresadke tseloy pochki, vzyatoy ot trupa, kak metode lecheniya Anura pri etom otravlenii. Trudy.
- Yavorovsky, O., Tsekhmister, Ya., Sakharchuk, I., Ezikian, G. (2015). The history of the Kyiv medical institute formation (1917-1922). Present day conceptional approach. *Довкілля та здоров'я. № 3. С. 77-79.*
- Zubryns H. (2010). Khar'kov, a ne Kherson. <http://www.proza.ru/2010/12/24/1388>

**ЮРИЙ ВОРОНОЙ –
ВЕЛИКИЙ ВЫПУСКНИК
КИЕВСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ
МЕДИЦИНСКОЙ АКАДЕМИИ**

Дмитрий Дубенко

Кафедра хирургии с курсом неотложной и сосудистой хирургии Национального медицинского университета имени А.А. Богомольца

Аннотация

В работе освещены исторические аспекты биографии выпускника Киевской государственной медицинской академии 1921 года - Юрия Юрьевича Вороного. На основе архивных документов изображена хронология его работы в Киевском медицинском институте в начале 20-х годов прошлого века. Описаны отдельные факты о работе Юрия Вороного в факультетской хирургической клинике Киевского медицинского института, его переезда в Харьков. В работе представлены биографические факты об одном из учителей Юрия Вороного - профессора Евгения Черняховского и его экспериментальных работах по сосудистой хирургии и трансплантации органов.

Ключевые слова: Юрий Вороной, НМУ ім. А.А. Богомольца, Евгений Черняховский, трансплантация почки

**AN HONOR GRADUATE
OF THE KYIV STATE MEDICAL
ACADEMY -
YURIY VORONYI**

Dmytro Dubenko

Department of surgery with a course of emergency and vascular surgery, Bogomolets National medical University, Kyiv, Ukraine

Abstract

The article highlights the historical aspects of a graduate of the Kyiv State Medical Academy in 1921 - Yuriy Voronyi's biography. Based on archival documents, the article shows the chronology of his work period at the Kyiv Medical Institute in the early 20s of the last century. The research describes Yuriy Voronyi's clinical practice in the faculty surgical clinic of the Kyiv Medical Institute, his Kharkiv's medical period. The paper presents biographical facts about professor Yevgen Chernyakhivskyi - one of Yuriy Voronyi's mentors, and his experimental research on vascular surgery and organ transplantation.

Keywords: Yuriy Voronyi, Bogomolets National medical University, Yevgen Chernyakhivsky, kidney transplant